

MARCO NORMATIVO GALICIA

EDUCACIÓN EN DIVERSIDADE SEXUAL, DE XÉNERO E FAMILIAR

LEXISLACIÓN INTERNACIONAL

DECLARACIÓN UNIVERSAL DE DEREITOS HUMANOS

ARTIGO 2

Toda persoa ten todos os dereitos e liberdades proclamados nesta Declaración, sen distinción algunha de raza, cor, sexo, idioma, relixión, opinión política ou de calquera outra índole, orixe nacional ou social, posición económica, nacemento ou calquera outra condición.

PRINCIPIOS DE YOGYAKARTA.

Principios sobre a aplicación da lexislación internacional de dereitos humanos en relación coa orientación sexual e a identidade de xénero.

<http://yogyakartaprinciples.org/principles-sp/>

Destacamos:

PRINCIPIO 6. O dereito á privacidade

Todas as persoas, con independencia da súa orientación sexual ou identidade de xénero, teñen o dereito a privacidade, sen inxerencias arbitrarias ou ilegais na súa vida privada. Incluindo o dereito para optar por revelar ou non a propia orientación sexual ou identidade de xénero, así como tamén as decisións relativas ao propio corpo e ás relacións sexuais ou doutra índole consensuadas con outras persoas.

PRINCIPIO 16. O dereito á educación

Toda persoa ten dereito á educación, sen discriminación algunha baseada na súa orientación sexual e identidade de xénero, e co debido respecto cara a estas.

CONVENCIÓN DOS DEREITOS DO NENO -ratificada por España-

ARTIGO 3.1.

En todas as medidas concernentes aos nenos que tomen as institucións públicas ou privadas de benestar social, os tribunais, as autoridades administrativas ou os órganos legislativos, unha consideración primordial a que se atenderá será o interese superior do neno.

ARTIGO 29

Os Estados Partes conveñen en que a educación do neno deberá estar encamiñada a:

b) Inculcar ao neno o respecto dos dereitos humanos e as liberdades fundamentais e dos principios consagrados na Carta das Nacións Unidas.

CARTA DOS DEREITOS FUNDAMENTAIS DA UNIÓN EUROPEA

TÍTULO III.- Igualdade

ARTIGO 21.- Non discriminación

Prohíbese toda discriminación, e en particular a exercida por razón de sexo, raza, cor, orixes étnicas ou sociais, características xenéticas, lingua, relixión ou conviccións, opinións políticas ou de calquera outro tipo, pertenza a unha minoría nacional, patrimonio, nacemento, discapacidade, idade ou orientación sexual.

LEXISLACIÓN ESTATAL

CONSTITUCIÓN ESPAÑOLA

ARTIGO 9.2.

Corresponde aos poderes públicos promover as condicións para que a liberdade e a igualdade do individuo e dos grupos en que se integra sexan reais e efectivas; remover os obstáculos que impidan ou dificulten a súa plenitude e facilitar a participación de todos os cidadáns na vida política, económica, cultural e social.

ARTIGO 10

1. A dignidade da persoa, os dereitos inviolables que lle son inherentes, o libre desenvolvemento da personalidade, o respecto á lei e aos dereitos dos demais son fundamento da orde política e da paz social.

2. As normas relativas aos dereitos fundamentais e ás liberdades que a Constitución recoñece interpretaranse de conformidade coa Declaración Universal de Dereitos Humanos e os tratados e acordos internacionais sobre as materias ratificados por España.

ARTIGO 14

Os españois son iguais ante a lei, sen que poida prevalecer discriminación algunha por razón de nacemento, raza, sexo, relixión, opinión ou calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social.

ARTIGO 20

1. Recoñécense e protexen os dereitos:

- a) A expresar e difundir libremente os pensamentos, ideas e opinións mediante a palabra, o escrito ou calquera outro medio de reprodución.
- b) Á liberdade de cátedra
- c) A comunicar ou recibir información verza por calquera medio e difusión. A lei regulará o dereito á cláusula de conciencia e o secreto profesional no exercicio destas liberdades.

2. O exercicio destes dereitos non pode restrinxirse mediante ningún tipo de censura previa.

ARTIGO 27.2.

A educación terá por obxecto o pleno desenvolvemento da personalidade humana no respecto aos principios democráticos de convivencia e aos dereitos e liberdades fundamentais.

LEI 26/2015, de 28 de xullo, DE PROTECCIÓN Á INFANCIA E Á ADOLESCENCIA

ARTIGO 11.3.

Os poderes públicos desenvolverán actuacións encamiñadas á sensibilización, prevención, detección, notificación, asistencia e protección de calquera forma de violencia contra a infancia e a adolescencia mediante procedementos que aseguren a coordinación e a colaboración entre as distintas Administracións, entidades colaboradoras e servizos competentes, tanto públicos como privados, para garantir unha actuación integral.

LEI 2/2010, do 3 de marzo, DE SAÚDE SEXUAL E REPRODUTIVA E DA INTERRUPCIÓN VOLUNTARIA DO EMBARAZO

CAPÍTULO III

Medidas no ámbito educativo

ARTIGO 9

Incorporación da formación en saúde sexual e reprodutiva ao sistema educativo. O sistema educativo contemplará a formación en saúde sexual e reprodutiva, como parte do desenvolvemento integral da personalidade e da formación en valores, incluíndo un enfoque integral que contribúa a:

- A promoción dunha visión da sexualidade en termos de igualdade e corresponsabilidade entre homes e mulleres con especial atención á prevención da violencia de xénero, agresións e abusos sexuais.
- O recoñecemento e aceptación da diversidade sexual.
- O desenvolvemento harmónico da sexualidade acorde coas características das persoas mozas.
- A prevención de enfermidades e infeccións de transmisión sexual e especialmente a prevención do VIH.
- A prevención de embarazos non desexados, no marco dunha sexualidade responsable.

- Na incorporación da formación en saúde e saúde sexual e reprodutiva ao sistema educativo, teranse en conta a realidade e as necesidades dos grupos ou sectores sociais máis vulnerables, como o das persoas con discapacidade proporcionando, en todo caso, a este alumnado información e materiais accesibles, adecuados á súa idade.

ARTIGO 10. Actividades formativas.

Os poderes públicos apoiarán á comunidade educativa na realización de actividades formativas relacionadas coa educación afectivo sexual, a prevención de infeccións de transmisión sexual e embarazos non desexados, facilitando información adecuada aos pais e as nais.

LEI 27/2005, do 30 de novembro, DE FOMENTO DA EDUCACIÓN E A CULTURA DA PAZ

ARTIGO 4. O Goberno deberá:

1. Promover as accións e actuacións necesarias para desenvolver os contidos das Convencións internacionais sobre a eliminación de toda forma de discriminación racial, discriminación contra a muller e discriminación derivada da orientación sexual.

LEI ORGÁNICA 8/2021, do 4 de xuño, DE PROTECCIÓN INTEGRAL Á INFANCIA E A ADOLESCENCIA FRENTE Á VIOLENCIA

ARTIGO 9. Garantía dos dereitos dos nenos, nenas e adolescentes vítimas de violencia.

3. Os nenos, nenas e adolescentes terán dereito a que a súa orientación sexual e identidade de xénero, sentida ou expresada, sexa respectada en todos os entornos de vida, así como a recibir o apoio e asistencia precisos cando sexan vítimas de discriminación ou violencia por tales motivos.

LEXISLACIÓN EDUCATIVA

LEI ORGÁNICA DE EDUCACIÓN 2/2006, do 3 de maio (LOE)

ARTIGO 1. Principios de calidade do sistema educativo

- A equidade

- Igualdade de oportunidades
- Pleno desenvolvemento da personalidade a través da educación
- Inclusión educativa
- A igualdade de dereitos e oportunidades que axuden a superar calquera discriminación
- Accesibilidade universal á educación
- Valores que favorezan a liberdade persoal, a responsabilidade, a cidadanía democrática, a solidariedade, a tolerancia, a igualdade, o respecto e a xustiza, así como que axuden a superar calquera tipo de discriminación.

ARTIGO 2. Fins

- O pleno desenvolvemento da personalidade e das capacidades dos alumnos.
- A educación no exercicio da tolerancia e da liberdade dentro dos principios democráticos de convivencia.

ARTIGO 6. Dereitos dos alumnos

1. Todos os alumnos teñen os mesmos dereitos e deberes, sen máis distincións que as derivadas da súa idade e do nivel que estean a cursar.

3. Recoñécense aos alumnos os seguintes dereitos básicos:

- a) A recibir unha formación integral que contribúa ao pleno desenvolvemento da súa personalidade.
- b) A que se respecten a súa identidade, integridade e dignidade persoais.
- f) Á protección contra toda agresión física ou moral.

ARTIGO 33. Obxectivos

- Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, inspirada polos valores da Constitución Española así como polos dereitos humanos.
- Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres.

- Analizar e valorar criticamente as desigualdades existentes e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas con discapacidade.

- Compensación de desigualdades na educación.

LOMCE 8/2013

TÍTULO PRELIMINAR

CAPÍTULO I

Principios e fins da educación

ARTIGO 1. Principios.

c) A transmisión e posta en práctica de valores que favorezan a liberdade persoal, a responsabilidade, a cidadanía democrática, a solidariedade, a tolerancia, a igualdade, o respecto e a xustiza, así como que axuden a superar calquera tipo de discriminación.

ARTIGO 124. Normas de organización, funcionamento e convivencia.

1. Os centros elaborarán un plan de convivencia que incorporarán á programación xeral anual e que recollerá todas as actividades que se programen co fin de fomentar un bo clima de convivencia dentro do centro escolar, a concreción dos dereitos e deberes dos alumnos e alumnas e as medidas correctoras aplicables en caso do seu incumprimento con arranxo á normativa vixente, tomando en consideración a situación e condicións persoais dos alumnos e alumnas, e a realización de actuacións para a resolución pacífica de conflitos con especial atención ás actuacións de prevención da violencia de xénero, igualdade e non discriminación.

LEXISLACIÓN GALEGA

CURRÍCULO DE EDUCACIÓN INFANTIL EN GALICIA - DECRETO 330/2009, do 4 dexuño

ARTIGO 3. Fins.

3. Potenciarase a transmisión de aqueles valores que favorezan a liberdade persoal, a responsabilidade, a solidariedade, a tolerancia, o respecto (...) en tódolos ámbitos da vida persoal, familiar e social.

CURRÍCULO DE PRIMARIA - DECRETO 105/ 2014, do 4 de setembro

ARTIGO 11. Elementos transversais.

Evitaranse os comportamentos, estereotipos e contidos sexistas, así como aqueles que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual.

CURRÍCULO DE ESO E BACHARELATO EN GALICIA - DECRETO 86/2015, do 25 de xuño

ARTIGO 4. Elementos transversais.

2. A consellería con competencias en materia de educación fomentará o desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade, e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

Evitaranse os comportamentos e os contidos sexistas e os estereotipos que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual.

TÍTULO I

Educación secundaria obrigatoria

CAPÍTULO I

Principios e obxectivos

ARTIGO 10. Obxectivos da educación secundaria obrigatoria

A educación secundaria obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

TÍTULO II

Bacharelato

CAPÍTULO I

Principios e obxectivos

ARTIGO 26. Obxectivos

O bacharelato contribuirá a desenvolver no alumnado as capacidades que lle permitan:

c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.

LEI 2/2014, DO 14 DE ABRIL, POLA IGUALDADE DE TRATO E A NON DISCRIMINACIÓN DE LESBIANAS, GAYS, TRANSEXUAIS, BISEXUAIS E INTERSEXUAIS EN GALICIA.

CAPÍTULO V

Medidas no ámbito da educación

ARTIGO 22. Inclusión da realidade LGTBI nos plans de estudos.

A consellaría competente en materia de educación incorporará a realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual nos contidos transversais de formación de todo o alumnado de Galicia naquelas materias en que sexa procedente, dará audiencia ao Consello e, de ser o caso, escoitará as asociacións, organizacións e colectivos LGTBI. Así mesmo, visibilizaranse na educación os diferentes modelos de familia establecidos nesta lei. Ademais, revisará os contidos de información, divulgación e formación que xa existan nos distintos niveis de ensino e noutros ámbitos formativos.

ARTIGO 23. Actitudes

A Administración educativa galega, en colaboración co departamento competente en materia de igualdade, fomentará a realización de actividades dirixidas á comunidade escolar para a prevención de actitudes e comportamentos discriminatorios pola orientación sexual ou a identidade de xénero.

ARTIGO 24. Formación do persoal docente

Estableceranse actividades de formación para o persoal docente existente. Así mesmo, incorporárase a realidade LGTBI e os distintos modelos de familia aos cursos e másters de formación do futuro persoal docente e aos plans de estudos das titulacións de Educación Social, Maxisterio, Pedagogía, Psicoloxía e Dereito.

ARTIGO 25. Divulgación da realidade LGTBI entre as ANPA

A consellaría competente en materia de educación, en colaboración coas ANPA, deseñará contidos para as escolas de pais e nais relativos á realidade LGTBI e aos diferentes modelos de familia.

ARTIGO 26. Combater o acoso e favorecer a visibilidade

1. Estableceranse actuacións para combater o acoso escolar por razón de orientación sexual ou identidade de xénero, favorecendo a visibilidade do alumnado LGTBI e a plena normalidade das distintas orientacións sexuais e identidades de xénero. Así mesmo, informarase sobre os mecanismos de denuncia dos casos de acoso.
2. Para os efectos de favorecer a visibilidade e de integrar de forma transversal a diversidade afectivo-sexual nos centros escolares, a consellaría competente en materia de educación favorecerá nos centros sostidos con fondos públicos a realización de actividades específicas próximas a datas de celebracións internacionais relacionadas co recoñecemento efectivo de dereitos a persoas lesbianas, gais, transexuais, bisexuais e intersexuais.